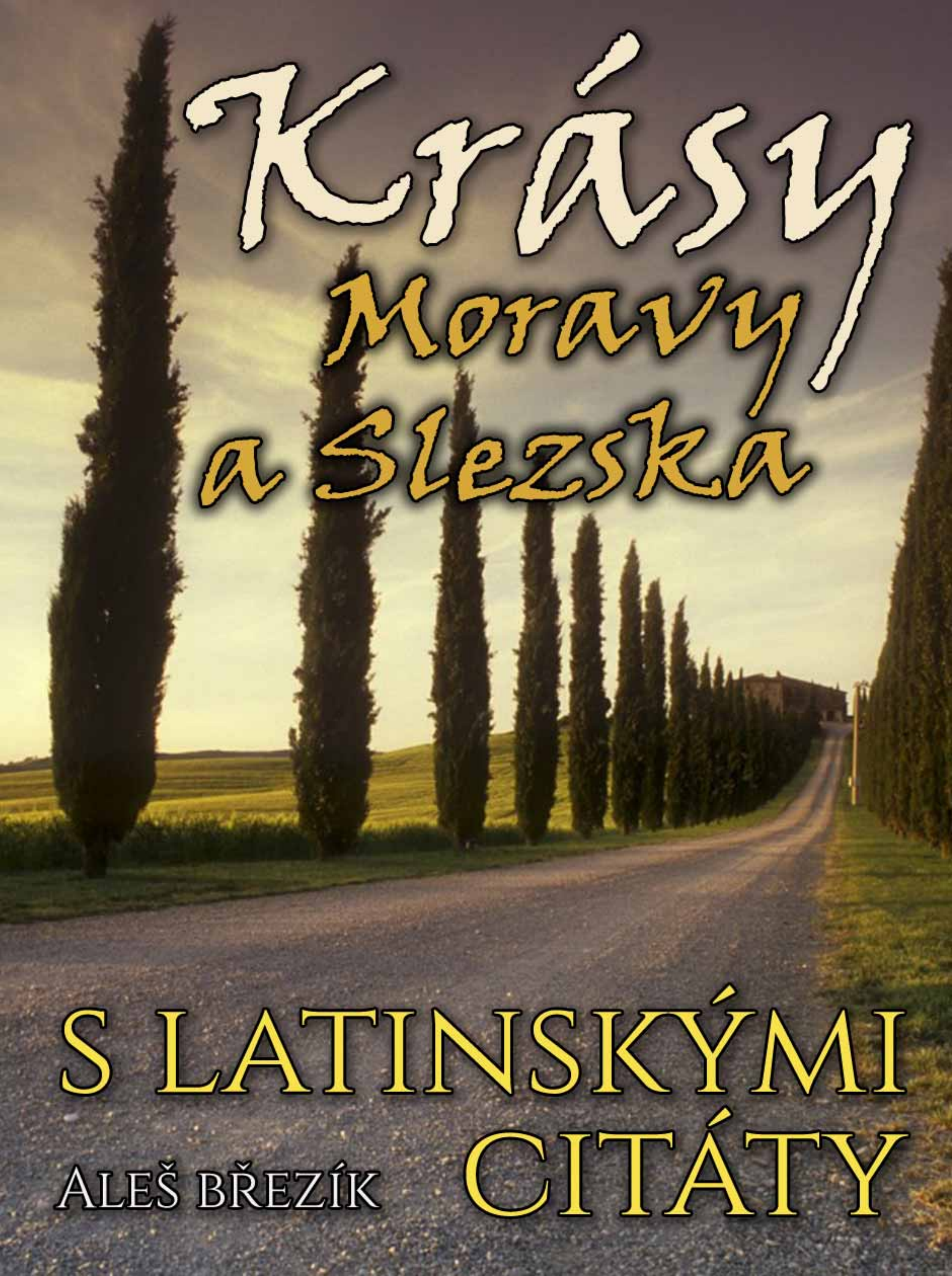

Krásy Moravy a Slezska

S LATINSKÝMI
CITÁTY

ALEŠ BŘEZÍK

© Aleš Březík, 2026

Fotografie: © Aleš Březík, 2026

Vydal Mgr. Radim Polášek, Ph.D., Vydavatelství En Face,

Charkovská 6, Ostrava-Poruba, 708 00, www.enface.cz

ISBN 978-80-87264-91-1

Knihu Kráasy Moravy a Slezska věnuji své rodné zemi Moravě, své manželce Dagmar, rodnému městu Šternberku a Olomouci a svému studijnímu městu Žilině. Každá fotografie po zmáčknutí spouště fotoaparátu se stává už jenom vzpomínkou na místa, která jsem měl rád a která jsem navštívil. Ke každé fotografii uvádím dva latinské citáty, které vyjadřují zkušenosti a rady dávných předků, kteří podobně jako my museli denně překonávat nástrahy života. Mezi latinské citáty jsem zařadil i biblické citáty. Není na škodu, když si připomeneme některé významné události z dějin Moravy.

Ing. Aleš Březík, autor

Úvodem

O Moravanech se začalo poprvé mluvit na sjezdu ve Frankfurtu nad Mohanem v roce 822, který svolal panovník Franské říše císař Ludvík I. Pobožný.

Roku 1029 dobyl Moravu kníže Břetislav a Morava zůstala v rukou Přemyslovců po dobu 300 let.

Olomoucké biskupství bylo ustanoveno roku 1063 u kostela sv. Petra v Olomouci.

Roku 1179 získal kníže Přemysl (později se stal českým králem jako Přemysl Otakar I.) poprvé titul moravského markraběte.

V roce 1212 byla celá Morava sjednocena pod vládou třetího markraběte Vladislava Jindřicha I., který také založil Velehrad a klášter Rosa Coeli v Dolních Kounicích.

Od roku 1253 až do vymření Přemyslovců v roce 1306 (Václav III. zavražděn v Olomouci 4. srpna 1306) byl český král současně i moravským markrabětem.

Po Přemyslovcích vládli v Moravském markrabství Lucemburkové (Jan, Karel, Jan Jindřich, Jošt, Václav IV. a Zikmund) a to v letech 1311 až 1423. Na Moravě vládli 112 let.

7. dubna roku 1348 začlenil Karel IV. Moravské markrabství do Koruny Českého království, které přetrvalo až do roku 1749, kdy byla ve Vídni sloučena Česká dvorská kancelář s Rakouskou dvorskou kanceláří. Posledním moravským markrabětem z rodu Lucemburků byl Zikmund, který zemřel roku 1437 ve Znojmě a s ním i vymřel lucemburský rod.

9. března 1349 se začal světit na Moravě svátek sv. Cyrila a Metoděje, patronů Moravy.

Po Lucemburcích vykonávali funkci markraběte moravského tyto panovníci: Albrecht V. Habsburský (1423–1439) měl za ženu jedinou dceru císaře Zikmunda Elišku.

Ladislav Habsburský „Pohrobek“ (1453–1457)

Jiří z Kunštátu a Poděbrad (1458–1469)

Dne 7.12.1462 získala moravská orlice zlato – červené šachování za pomoc Moravanů a krále Jiřího císaři Fridrichu III.

Matyáš Korvín (1469–1490), uherský král, který byl zvolen v Olomouci českým králem a markrabětem moravským.

Jagellonci Vladislav a Ludvík byli markrabaty na Moravě v letech (1490–1526), tedy celkem 36 let.

Roku 1527 se stal markrabětem moravským Ferdinand I. Habsburský. Od roku 1527 až do roku 1918 vládli Habsburkové na Moravě asi 400 let.

Olomoucké biskupství bylo povýšeno na arcibiskupství roku 1777. Téhož roku bylo zřízeno i Biskupství brněnské.

Roku 1782 se Brno stalo královským hlavním městem Markrabství moravského. Do roku 1782 byla hlavním zemským městem Olomouc.

O rok později došlo ke sloučení Moravy a rakouského Slezska a v Brně bylo zřízeno Moravsko-slezské gubernium. Moravský zemský hejtman zastával funkci guvernéra (1783 – 1849).

Hlavou země a reprezentantem Moravy byl markrabě. Markraběcí radu tvořilo 6 nejvyšších zemských úředníků.

Správu země vykonával zemský hejtman, který měl k dispozici ozbrojený sbor. Zemský hejtman měl široké pravomoci a zastupoval panovníka.

Finance měl na starosti podkomoří.

Nejvýznamnější stavovskou institucí byl sněm Markrabství moravského.

Soud zasedal střídavě v Brně i Olomouci a moravské zemské desky byly vedeny v Olomouci i v Brně.

Základy moravské ústavy byly obsaženy ve dvoudílné knize Ctibora Tovačovského z Cimburka.

Markrabství moravské bylo svrchovaným státem, protože mělo svého panovníka, ústavu, vlastní měnu i vojenskou hotovost.

Latinská výslovnost

Latina	Poznámky	Výslovnost	Příklady
ō	délka	ó	laudō (laudó)
ae	vždy	é	caelum (célum)
oe	vždy	é	poena (péna)
c	před e, i, y, ae, oe, eu	c	centum (centum), Cicerō (ciceró), Cȳrus (cýrus), Caesar (cézar) coeptum(céptum)
aë, oë	vyjímka		āēr (áér), poëta (poéta)
c	před a, o, u a před souhláskou a na konci slova	k	Catullus (katulus), columba (kolumba), nunc (nunk), cultus (kultus), clāmor (klámor)
i	na počátku slova před samohláskou	j	Iānus (jānus,), iam (jam)
i	uvnitř slova mezi dvěma samohláskami	jj	maior (majjor)
di, ti, ni		dy, ty, ny	iūstitia (jústycija, nihil (nyhil), medicīna (medycína)
ti	před samohláskou a dvojhláskou ae	ci	iūstitia (jústycija), nuptiae (nupcijé)
ti	Předchází s, t, x nebo jde o slovo cizí	ty	mixtiō (mikstyjó), ōstium (óstyjum)
tī		tý	totīus (totýjus) 2. pád

Latina	Poznámky	Výslovnost	Příklady
s	mezi dvěma samohláskami	z	rosa (roza), nāsus (názus), resurgō (rezurgó)
s	mezi l, n, r a samohláskou	z	falsus (falzus), īnsula (ínzula), ūniversitās (úniverzitás)
ex	před samohláskou	egz	exāmen (egzámen)
qu, ngu	vždy	kv, ngv	aqua (akva), lingua (lingva), equus (ekvus)
su	před samohláskou téže slabiky	sv	suāsōrius (svázórius)
suus		suus	zde každé u patří jiné slabice su-us
ph	vždy	f	pharmacum (farmakum)
ā, ē ,ī, ō, ū,ý a, e, i, o, u,y	Máme dlouhé a krátké samohlásky. Je důležité dodržovat délku samohlásky, jinak se může změnit význam slova	á, é, í, ó, ú, ý a, e, i, o, u, y	mālum jablko malum zlo pōpulus topol populus lid ēducō vychovávám ēducō vyvádím
lāna laevus	Slabiky mohou být krátké nebo dlouhé Dlouhá slabika obsahuje dlouhou samohlásku či dvojhlásku	(lána) (lévus)	
lampas sex orsus	Za krátkou samohláskou následují dvě souhlásky či x		

Olomouc, Botanická zahrada

🍷 Valēre mālō quam dīves esse

Chci být raději zdravý, než bohatý

Mārcus Tullius Cicerō

🍷 Quidquid Latīnē dictum sit, altum
vidētur

Cokoliv je řečeno latinsky, vypadá vznešeně

Olomouc, Botanická zahrada

❧ Errāre hūmānum est

Mýliti se je lidské

Lūcius Annaeus Seneca Maior

❧ Manibus pūrīs

S čistým svědomím

Olomouc, Botanická zahrada

❧ Optimus ōrātor est, quī paucīs verbīs
plūrima dīcit

Nejlepší řečník je ten, který málo slovy hodně řekne

❧ Varium et mūtābile semper fēmina

Žena je vždy něco nestálého a měnivého

Pūblius Vergilius Marō

Olomouc, Botanická zahrada

♥ Fēstīnā lentē!

Spěchej pomalu!

♥ Sua cuique spōnsa, mihi mea

Každému patří jeho snoubenka, mně moje

Olomouc, Botanická zahrada

❧ Nihil hominī certum est

Člověk nemá nic jisté

Pūblius Ovidius Nāsō

❧ Sciō mē nihil scīre

Vím, že nic nevím

Sōcratēs

Olomouc, výstaviště Flora

☞ Vacua vāsa plūrimum sonant

Prázdný sud nejvíc duní

☞ Nūlla calamitās sōla

Neštěstí nechodí samo

Olomouc, výstaviště Flora

🍷 Vēnālis populus, vēnālis cūria patrum

Prodejný národ, prodejná i rada starších

🍷 Ubī concordia, ibī victōria

Kde je svornost, tam je i vítězství

Pūblilius Syrus

Olomouc, Flora skleník

☞ Domus propria – domus optima

Můj dům – můj hrad

☞ Manus manum lavat

Ruka ruku myje

Lūcius Annaeus Seneca Minor